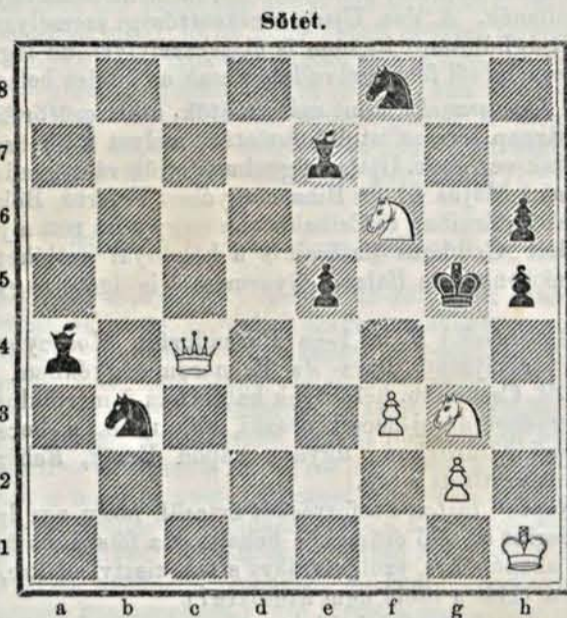

SAKKJÁTÉK.

76-ik sz. feladvány. — Willmers Rudolftól (Pesten).

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 71. számú feladvány megfejtése.

(Campbelltől.)

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1) B e 3 - h 3	F d 4 - a 1 A)	1)	H g 7 - tetsz. sz.
2) B h 2 - b 2	F a 1 - b 2 : a)	2) B h 2 - c 2 †	F f 5 - c 2 : b)
3) b 3 - b 4 †		3) H g 5 - e 6 : †	
a)		b)	
2)	B b 1 - b 2 :	2)	F d 4 - e 3
3) B h 3 - e 3 †		3) B c 2 - c 3 : †	

Helyesen fejtették meg. Veszprémben : Fülöp József. — Lesson : báró Meszéna István. — Pesten : Cselkó György. — B.-Ujvárosban : Kovács Lajos. — Parabutyban : Rothfeld József. — Kis-Kőrösön : Csemiczky Károly. — Gy.-Fehérvárott : Horváth Lajos.

Rövid értesítések. Pest. B. B. I. Örömmel fűzzük ön nevét munkatársaink szép koszorujába. A 73. sz. f. megfejtése hibátlan. — Parabuty. R. J. Willmers üdvözlét küldi önnek. — B.-Boglár. B. H. Örülünk, hogy a 73. f. megfejtése ismét sikerült. — B.-Ujváros. K. L. A. 72. sz. f. most beküldött megfejtése teljesen hibátlan.

Színházi napló.

Péntek, május 31. „II. Rákóczy Ferencz fogsága.“ Eredeti dráma 5 felv. Szigligetitől. Jelen művével szerző ternót csinált, még pedig kettőt, u. m. egyet magának, egyet a színháznak, mert valahányszor előadják, a hely mindenkor kapós a színházban, mindenki siet ismét és ismét látni a nagy szabadsághóst, ha nemis valóságban, legalább a művészet varázsvesszeje által előteremtve. Rákóczyt ezúttal ismét Feleki adta, ugylátszik, ő és Lendvai felváltva fogják adni. A közönség választhat közülük tetszése szerint. Feleki játéka e szerepben körülbelül hasonlít a holdsugarakhoz, melyek világitanak, de nem melegítnek.

Szombat, jun. 1. „Bánk bán.“ Eredeti opera 3 felv. Zenéjét írta Erkel Ferencz. Az előadást nagy közönség látogatta. A jelen dalmű kitünő szépségeiből annál több tűnik elő, minél többször látjuk. Tagadhatlan, hogy a „Bánk bán“ méltó vetélytársa a „Bánk bánnak“, vagyis az opera az ugyan e című tragoediának.

Előleges jelentés.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok jövő július—decemberi félévi folyamára már lehet előfizetni. — Az előfizetési díjak az eddigiek maradnak, u. m. a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együttesen véve félévre 5 ft., csupán Vasárnapi Ujság félévre 3 ft.; csupán Politikai Ujdonságok félévre 2 ft. 50 kr. — Tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk. — Az előfizetési ívek e napokban fognak szétküldetni.

A kiadó-hivatal.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1861.

Vasárnap, jun. 2. „II. Rákóczy Ferencz fogsága.“ Eredeti történeti dráma 5 felv. Irta Szigligeti. A történelemben nincs ugyan nyoma, de a mai előadásból kétségen kívül kitűnt, hogy Rákóczy (Lendvai) is az 1848-iki független felelős magyar miniszteriumot kívánta, a mint a hős, a „P. Hírnök“ számtalan tiltakozása daczára, ez este ünnepélyesen proklamálta, a karzat zajos örömmnyilatkozatai közt. Különben pedig a feleskei nótárius azt izeni a ma esti Rákóczynak : „moderálja magát, uram úcsém, és jövőre érje be a megyei municipiummal.“ Valóban nem odavalók ezek a karzati tapsok után sovárgó rögtönzések.

Hétfő, jun. 3. „A szigetvári vértanúk.“ Eredeti szomorujáték 4 felv. Irta Jókai Mór.

Kedd, jun. 4. „A sevillai borbély.“ Vig opera 2 felvon. Irta Rossini. Feltér ma Almavina szerepében sok szerencsével, szépen énekelt. Huber Ida is mint Rosina méltó tapsokat aratott.

Szerda, jun. 5. „Dinorah.“ Opera 3 felv. Irta Meyerbeer.

Csütörtök, jun. 6. „A tücsök.“ Falusi életkép 5 felv. Irta Birchpfeiffer.

Szerkesztői mondanivaló.

5662. Vác. V. K. Hogy ismét nem lehetett szerencsénk, igen sajnáltuk. Valódi fatum: A pénzt megkaptuk s a lap ügyét elintéztük Szívesen tettük.

5663. Duna-Szerdahely. M. D. Nem elég az, hogy „M. D.“ hanem kérjük önt, hogy oly levelek alá, melyekben ön személyek ellen szór vádakat, saját becsületes nevét írja alá. Így semmi hasznát nem vehetjük. A duna-szerdahelyi népkörnek itt sokkal jobb híre van, semmint bármely irkafirkának hitelt adhatnánk.

5664. Arad. F. K. Ne kívánja ön amaz „utóiratot.“ Az ily szép teoriákat rendszeren kineveti az élet, s mindannyiszor falra hányt borsók.

5665. M-y Pal. Közölni fogjuk, habár csak kivonatlag is. A népszellemnek ily nyilatkozatait érdekeseknek s tanulságosaknak tartjuk. De kérjük önt, nyugodjék meg eljárásunkban. A Telemi-gyászra vonatkozólag eddig még legalább 50 tudósítás fekszik előttünk. Ha ezeket mind egész terjedelmökben közölnék, mint sokan kívánják, — Sz.-Mihály napig be sem végezhetnők. Mit mondanának olvasóink?

5666. Alsó-Szuba. M. J. Nagyra becsüljük és szívesen viszonzozuk a személyes vonalmat. Lekötelező, bár mégis furcsa ohajzására — melyhez hasorlókkal nem egyszer találkoznak leveleink sorai között — egyszer mindenkorra megjegyezzük, hogy képes lapok az ő szerkesztők arcoképeit legfőbb ezek halála után szokták közölni. Mákép ez nem járja. El fogja ön nekünk hinni, hogy minél későbbre szeretnők halasztani e kitüntetést.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	○ Nap-kelet nyug.	Israell. naptár	☾ Hold-kelet nyug.
Junius.					
9 Vasár.	F 3 Felic. v.	F 2 Els.	28 A 5 Nic.	6. p. 6. p.	Tham. 6. p. 6. p.
10 Hétfő	Margit kir.	Margit	29 Theodos	4 5 7 52 1	4 27 8 59
11 Kedd	Barnabás a.	Gerárd	30 Izsák	4 5 7 53 2	5 27 9 39
12 Szerda	Tobias	Tobias	31 Eremias	4 5 7 54 3	6 36 10 11
13 Csüt.	Pad. Antal	Antal	1 Jun. A. es.	4 5 7 54 5	7 49 10 39
14 Péntek	N. Vazul	2 Quatemb.	Vazul	4 5 7 55 6	9 2 11 1
15 Szomb.	Vitus vért.	Vid. Cre.	3 Lucillian	4 4 7 56 7 39 S.	10 17 11 23
					11 34 11 34

Holdnegyed : ☾ Első negyed 15 én 11 óra 32 perczerk éjjel.

TARTALOM.

Erichsen Péter (arczkép). Kenessey Albert. — Szécsi Mária. János Gusztáv. — Higgy, de megnézd, kinek! Bocskai Papp Lajos. — Képe a hazai népeletről (képpel). — Popokatepeti tűzhányó hegy Mexikóban (2 képpel). — Miképp szoktassuk gyermekeinket? (folytatás és vége). Dr. Batisfalvi Samu. — Tárház. Kakas Márton levelei az országgyűlésről. — Irodalom és művészet. — A magyar Akademia palotájának tervei. — Kérészedjünk. Menyhért Lajos. — Telemi-gyászünnepek. — Ipar, gazdaság, kereskedés. Közintézetek, egyletek. Balesetek, elemi csapások. Mi ujság? A m. Akademia palotája Sakkjáték. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Felölös szerkesztő Pákh Albert (lak. : magyar-utca 1. sz.)

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. ujpénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félévre 10 ft., évnegyedre 5 ft. ujpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 3. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás : magyar-utca 1. szám.)

A KIT MINDENKI TISZTEL.

Nem választhattunk volna alkalmasabb időpontot, hogy ez ország-szerte ismert, férfias nyugottságu arcz tiszteletet s bizalmat gerjesztő vonásaiba újra beletekintsenek olvasóink, mint a mostani napokat, melyek mindig közelebb visznek a válsághoz, hol hazánk sorsa, talán igen hosszú időre, vagy jobbra vagy balra fog dűlni.

Nyolcz évvel ezelőtt, lapunk első évi folyamában többi között ez van e férfiu arczképmagyrázatában megírva :

„Mindazok között, kik az utóbbi évek alatt történetünkben szerepeltek, egyedül Deák-nak jutott az a szerencse, hogy mind párthivei, mind ellenfelei által épp azon tiszteletben részesüljön, melyben osztott évek előtt;

„A ki annyira szeretete hazáját, s honszeretetével soha sem ártott, mindig csak használt annak;

„A ki soha meg nem bánta azt, a mit mondott; és soha meg nem másította véleményét;

„A kit a kedvező sors el nem ragadt, a balszerencse le nem vert; ki mindig, minden körülmény között, önmagához hasonló maradt : szerény, egyszerű honpol-

DEÁK FERENCZ.

gár, dicsvágy és érdemrendek nélkül.

„Igazságszeretetét, polgári nagyságát, honfiai erényeit sokáig fogja emlegetni az utókor, midőn másokat régen megbírált. Deák jellemének nagysága az évekkel csak nőni fog.“ —

Szándékosan idéztük e szavakat, mert ezeknél ugyan bővebb ékesszó-lással mondhatnók el most gondolatainkat, de e tér szük rámája között hibeiben, igazabban most sem.

Nehéz napokat élünk s élünk, a tűzpróba napjait. S az események ugy hozták magukkal, hogy ama jellemzilárd és bölcs férfiú iránti tisztelet és bizalom most még erősebb alapokon nyugszik, mint valaha. A kit a közbizalom még 1848. előtt arra érdemesített, hogy nagy Magyarország mind az 52 vármegyéjének táblabírája lett; a ki 1848-ban az ország igazságügyminisztere volt : azt napjainkban is magas hivatással bizta meg a jótékony ég.

Bármennyire tövises és virágtalan a pálya, melyen e bölcs férfiú halad, s melyre a nemzetet vezérelni ohajtja, — az nem lehet, hogy előbb utóbb áldás és siker ne

kövesse lépteit. Ohajtjuk és hiszszük a higgadt ész és komoly hazafiaság győzedelmét a nyugtalan szenvedélyek és számítani nem tudó lelkesültség felett.

Az ország egyes részeiből egymást érik ismét a bizalmi feliratok Deák Ferenczhez; ő most, a bécsi centralistákat kivéve, a köztisztelet tárgya egész Európában, hol a magyarnak igazán javát akarják, s örülnek, hogy e sokat szenvedett nemzet ily kincesekkel bír . . .

Jól esik látnunk, hogy több megye e napokban föltétlen bizalmat szavazott Deák Ferencznek, mert meg vannak győződve, hogy míg ily férfiak bölcsesége örökösök a haza sorsa felett, addig annak szabad, virágzó és boldog jövője felett kétségbeesünk nem lehet.

Az ég örökösök e drága élet felett! s adjon sikert soha meg nem hálálható, áldozatteljes küzdelmeink!

Csokonai Vitéz Mihály emlékezete. *)

Malta — para mei
Vitabit libitnam; usque ego postera
Crescam laude recens. —

Félszázados hant őrzi hamvait,
Nevét beszéli a nemzet maig.

A szív elporlott, édes énekét
Dalolja még az élő nemzedék.

Az agy kihalt világa bús, sötét,
Eszméi áttörök sirtömlőczeit.

Tündöklő lelke védszellem gyanánt
Ölve tartja a féltett hazát;

S míg ön-súlyát a honfi keble érzi,
Borongva jár, népének sorsa vérzi, —

S ha a remény egy fényugárt lövel,
Derült arcával itt van ő közel.

A szellem, mely tanít, gyújt és ígéz,
Velünk örül, sir — ösmerjük — Vitéz.

Egy emlékekben dúsz idő letelt,
Mióta rátevék a szemfedelt.

A nemzet egy nagy korszakot bevégze,
Csodák csodája, hogy még tul is élte.

Nem csak megélt, de mint a megnyesett cser,
Ifju hatalmában emelkedett fel.

Árpád nyelvén az ének újra kel,
Mégérti, érzi már minden kebel.

A dalnokakra milliók figyelnek,
Ha zeng dicső magasztos honszerelmet.

S ha dall panaszt, édes fájdalomakat,
Választ reá nem dermedt szikla ad.

. . . Máskép volt akkor; szent tüzrel tele
Eljött a költő s honra nem lele.

Beszédre nyilott nyájas ifju ajka,
Csak a falak sejték, midőn sohajta.

Mig uja járt a rezgő idegen,
A nép hallgatta némán, hidegen.

Forrott az érzés, vitt a szenvedély,
Ég föld hívá a dalnokot: beszélj!

S midőn roppant lelkét kitárni kezdte,
Csak egy kottó álmélkodott felette,

Ki annyi helyest gondolt, érezett,
S képzelmével teremtett új eget.

Kinek dala tündérvilág zenéje,
Egy átka volt, hogy népe meg ne értse . . .

*) E mű a debreczeni ref. főiskola önképződjében nem régen 1 aranyból álló jutalmat nyert. A pályadíjat egyik érdemes hazánkba, most pesti borkereskedő, Parragh Gábor ur tüzte ki. Ő ugyanis azon meggyőződésből, hogy az ifjuság önmunkássága fejlődésében található egyik hathatós emeltyűje nemzeti kifejlődésünknek, a múlt ősszel Debreczenben létező 2 db. aranyat ajánlott fel az önképződe ifjuságának tetszés szerinti pályajutalmul. Az egyik aranyat Bihari Péter jelen költeménye, a másikat Balogh Ferencz „Tokoly százados emléke” című műve nyerte. — Ugy vagyunk értesülve, hogy Parragh ur a jövő iskolai évre a pápai ref. főiskola képzőtársaságának (melynek egykor ő is egyik alapítója és rendes tagja volt) ajánl fel ismét 2 aranyat, a fentebbihez hasonló célból. Örömmel jegyezzük fel az ily tényeket.

Szerk.

Zengett tovább és zengett szüntelen,
„Hallgass rám — mondta — hallgass, nemzetem!” . . .

S mely nem jött hozzá, a csendes magányba,
Keresni ment a részvétet — — hijába.

Vándorbot és lant utitársi lettek,
A szenvedésben ők is résztvehettek.

S ki örvendett, ha csak hallgattatott,
Sokszor zárt sziveken kopogtatott.

A nemzet disze, fénye, büszkesége
Alig talált a honfinál kenyérre. —

Zengett szerelmet lágyan, édesen,
Már Lilla olvadt a szép éneken,

S már boldogságra hangolá dalát,
Hajh! Lilla másé — menj ifju tovább,

Sirasd meg sorsod, mig a fájdalom
Zokoghat egy betűcskét ajkadon.

Kicsiny a hajlék, a hová cserébe
A nagy világból a költő betére.

A szárgatott szív anyja gondja mellett
Itt majd talán nyugalmasan pihenhet.

De nem . . . a lantot lázasan szorítja,
Oly édes hangot ad gyötrelmé, kinja.

„Hadd énekeljek, aztán meghalok,
Még nem daloltam, még most akarok . . .

Hazám szép nyelvén mondok éneket,
Tudom, hogy meghallgatnak engemet” . . .

A nemzet már figyel, hall, lelkesül,
A költő szívűztétől melegül.

A széles hont bejárják dalai,
Dicsőült lesz a név Csokonai.

Már készül a füzér, mit homlokára
Elismerésül tűz kedves hazája;

Megbűvölten ajkán függ a haza;
Nem sejtí, hogy ez lesz végső dala.

Egyszerre a hang fájón megszakad . . .
Tán képzelet? ijesztő gondolat . . .

Még hallatszik . . . nem, az nem is lehet . . .
Oly ifju volt, . . . még mennyit élhetett . . .

Néma a lant, a költőt sir takarja,
Ezreknek zánó könyve ömlik arra.

Ki gazdaggyá nagygyá tett volna minket,
Mégfosztá a sors tőle nemzetünket.

Ki századoknak irt, munkálkodott,
A dalnok, rég érzéstelen halott, —

Csak halhatatlan lelke érzi, látja,
Midőn sirjánál áldozik hazája.

Bihari Péter.

Gül-Baba,

a budai török sirboltban eltemetett mohamedán szent.

Közi VÁMBÉRY ARMIN. *)

Stambulban tartózkodásomkor, midőn a medreszék (Korán-magyarász tanodák) majd mindennapi látogatója voltam, legtöbb figyelemmel kísérem az iszlám szentek élettörténetét tárgyaló Beszím efendi jeles tanítónk előadásait, azon reményben, hogy a budai híres mecsetben, vagy jobban mondva, tür-be-ben (sirboltban) nyugovó szentre is kerül majd a sor, s én e részben kíváncsiságomat majd kielégíthetem. Sajnálom, hogy e reményemben csalódom kellett. A nevezett kitünő ulemától (török paptól) ugyan némi felvilágosítást nyertem a mohamedánok szentjei felől, de a

*) Vámbéry Armin hazánkba, ki hosszabb ideig tartózkodott Törökországban, egyike legavatottabb tudósainknak a török ügyekben. Most Pesten mulatván, lapunk múlt számában szemébe tűnt a „Budapestben tartózkodott indiai dervish”-t illető közlésünk s rajzunk Ennek következtében ír a jelen cikket, mely sok érdekes tudnivalót tartalmaz. Vámbéry ur már Konstantinápolyból is küldött lapunk múlt évközlésében a magyar történetre vonatkozó több érdekes közleményt. Nemsokára még távolabb földre, egész Chináig, szándékozik utazni; reméljük, ott sem fog megfélekezni a magyar olvasó közönségről, mely az ő tudományos buvárlatait figyelemmel kíséri. Szerk.

hazánk földében pihenő „igazhívó” kiletéről nem tőle, hanem egy hindosztáni (indiai) derék barátomtól vettem némi tudósításokat, melyeket az iszlám szentek rövid jellemzésének előrebocsátása után a V. U. nyájas olvasóival közölni sietek.

Az iszlám vallásban, a mint tudva van, híveinek nemcsak az Isten dicsőítését, hanem művei nagyságának, prófétája szentségének folytonos bámulatát, a feletti álmélkodást, éjjel nappali szemlélkedést, hirdeti életük legfőbb feladatául. Az „igazhívó”, ki Mohamed tanát híven követni akarja, csak vallásának éljen, és ezen „öt napi vendéglővel”, ezen „hiu álommal”, mit világnak neveznek, egy cseppet se bajlódjék; szégyen volna, ha egy müzlimán, felvilágosodott elméjét a mindennapi élet kisszerűségével foglalkodtatná. Ezen halálveszélyes életcsobá, az összes iszlám népek tespedésének és hanyatlásának főoka, némelyektől szorosabb értelemben vétetik, ők minden egyéb polgári kötelességeket alárendelt figyelemre méltatva, vagy a világtól egészen visszavonulva, a keletiek megszokott lomhaságát csak előmozdító ama parancsolatot örömmest teljesítik. Az ily jámbor egyének, kiken az izlamság lelki gyönyörűséggel függ, csakhamar szenteskedési hírek örvendenek; a nép különös tisztelettel viseltetik irántuk és a veli ullah (Isten fia, körülbelül az, a mit mi szentnek nevezünk) czimmel illetik. A veli ullah, semmi könyvbéli tudományosságra nem szorul, ő a huzamos szolgálat által Istentől ihletett egyén lett, és a keramet (csodatevő erő) egyik főjellemező tulajdona. Nagy bámulat tárgya marad előttem azon rendíthetetlen hit, melyet a mozlimok minden osztálya, még sok olyan is, kik az európai étellel és szokásokkal megbarátkoztak, ily veli ullahok ember fölötti hatalmába helyeznek. Számtalanok azon csodatörténetek, melyekkel régen és még most is az efféle egyéneket dicsőítik. Nem akarok messzire visszamenni, és csak egy esetet hozok fel, melynek mintegy 8 nappal Stambultól távozásom előtt, szemtanuja valék.

Ramazan hó egyik éjjelén a fenei városrészben tűz ütött ki, egy negyedóra alatt már hatszáz ház (értsd török viskó) földig elhamvasztatott. A déli széltől kergetett lángok nemsokára egy mozlimoktól lakott másik városrészbe csaptak át és alkalmasint itt is iszonyu pusztításokat vittek volna véghez, ha egy széles kerttel ellátott házacská a rontó elemnek útját nem állja. A tűzvésznél több török barátommal jelen voltam. Hazamentünkben ezen esemény is szóba jövén, én a kertnek ott lételet nagy szerencsének állítam, midőn egy török barátom közbeszólt: „Lám Resid *), még nem tudtál egészen abból a gyömszőlőből kivetközni, te a kerttet háritónak mondd, mintha nem láttad volna a keramet-jéről elhíresült Hadsi ágát, a kis ház birtokosát, a fedelen ülni és a tűz felé fordulva a Korán olvasásával foglalkozni!” — Én egy zöld eszalmás törököt a kérdéses ház fedelén ugyan észrevettem, de az a Korán helyett egy vizes ponyvát tartott kezében, mit azonban barátomnak hiában emlegeték; ezáltal csak azt nyertem, hogy izlamságomat még gyengébbnek bélyegezte.

De hogy a mohamedán szentek jellemzésénél kelletlenül tovább ne időzzünk, átmevgyek indiai barátom elbeszélésére, ki, melleslegesen legyen mondva, hazájából, hol a szabad angolok zsarnokoskodását nem tűrhették, Törökországba menekült, tehát emigrans volt. —

A Budán eltemetett mohamedán szentet illetőleg a következőket beszélte nekem:

„A Budin (Buda) várában pihenő veli ullahot, — mondá az indus, — Gül Bobá-nak (Rózsza-apa) vagy valódi nevén Seikh Zekinek hívják. Fiatal korában a Hilali **) szerzetes rendbe lépett, és mint ilyen, az egész izlamságot északról délre, keletről nyugatig huszonegyszer — (?) bejárta. Hogy ő tökéletesen, valódi őszinteséggel Allah és nagy prófétájának szolgálatában állott, azt említeni is fölösleges, csakhogy némi fogalmad legyen, felhozom a mint magam hallottam, hogy egész éltén keresztül, (melyben 80, mások szerint 120 évet számlált) gyermekeit kivéve, a legnagyobb forráságban ug, valamint a legkeményebb hidegben, éjjel nappal, a szabad ég alatt lakott, és mint igazi dervis ***) a ház, sátor és más

*) Resid efendi az én török hivatalos nevem.

**) Hilal = fogtiszítót jelent. E név alatt ismeretesek, azon mohamedán koldus szerzetesek, kik az egész világban az Istentől parancsolt alimizna-adó beszedésére indulnak, de minthogy, mint valódi istenfélőknek, semmit ingyen elfogadniok nem szabad, pro forma ők is ajándékokat osztogatnak, rendszeren a leghitványabb értékű holmikat, mint fog- és fülisztitatókat és egyéb efféléket.

**) Dervis = küszöbön hálót jelent.

egyéb hajlék kényelmeit megvetette. Feltünő, hogy ő mindemellet a tisztaság szabályait legszorosabban követte, külseje a rend és tisztaság jelképe volt, és hihetőleg ez volt az oka, hogy Gül (rózsza) melléknevet kapott. *) Azon órában, midőn dicső éltének végét közeledni sejtette, épen Kendebr (hibásan Kandahar **) városában tartózkodott, utoljára egy abdeszt-et vett (a szent mosdást teljesítő) és forró imáját az egék urához felküldvén, az éltében tett utazásairól örömmel emlékezett. Nem csoda tehát, hogy a jó öregnek az izlámvilág legszélsőbb nyugati határát láthatni még egyszer kedve kerekedett, megkérte tehát az Istent, toldaná még csak annyival napjai számát, hogy még egyszer Budára mehessen. — Ekkor történt meg azon csoda, hogy az öreg egész erejét visszanyervén, utra kelt, és a mi igen bámulatos, Kendebrtől Budáig, ezen óriási utat két óra alatt megtette. — A Duna partjára érkezve, még egyszer imádságra leborult, de többé fel nem kelt, mert lelke, a test ideiglenes fészékét elhagyva, a paradicsom örökzöld virányaira repült át.“

„Az akkori budai basa ezt később tudomásul vette, és föléje, ki éltében fedelet nem türt, egy türbét (sirbolt) építtetett, mi azóta a jámbor müzümánoknak zarándoklási helyül szolgál.“

„Alehí rakhmet ullah!“ (Allah irgalmazzon neki!) mondá sőtét-barna barátom s elhallgatott.

Ennyit tudhattam meg a Budán eltemetett, u. n. török prófétáról.

A schwarzenbergi hidegvíz-gyógyintézet.

(Szepesmegyében.)

Hazánk legregényesb megyéi egyikében, a Szepességen, egy kies hegykatlanban, szép fenyő erdőtől környezve, fekszik ez újabb időkben gyakran említett fürdő, melynek hideg forrásait még 1847-ben vette igénybe egy társaság, míg a mostani tulajdosn s egyszersmind intézeti orvos, Lumntzer Vilmos ur, 1853-ban véglegesen átvette az intézetet, s a mennyire a helyiség engedé, a gyógyvendégek és a kor kívánalmainak megfelelőleg, berendezé. — Nagyszámu kiapadhatlan hegyi források, a gyógycélznak megfelelő hideg tiszta víz, éltető levegő, gyönyörű, kiterjedt sétányok a hegyek erdeiben — ezek e helynek fölényei s e mellett még azon kényelemmel is van ellátva, hogy a derék magyar érzelmű, német ajku Wagendrüsszel városkához 1/2 negyed órányira, Iglóhoz 3, Lőcséhez 4, Rozsnyóhoz 5, Kassához 12 órány távolságra fekszik, mely utóbbi most már hazánk központjával, Budapesttel, vaspálya által van összekötve, s így a közlekedés annál könnyebben történhetik.

A gyógy mód itt is az, mely Gräfenberg hideg-gyógyintézetét világhírűvé tette s a fentemlített orvos ur által Priesznitz módja szerint gyakoroltatik. Nem szükség elősorolnunk, mennyi mindenféle bajokban, s mily különféle alkalmazással használ a hideg víz; csupán azt emlíjük, hogy tökéletes ellátással (étkezés, lakás, kiszolgálás, orvosi segély) mult évben havonként körülbelül csak 30 pftba került itt az élet. Ennél olcsóbb fürdőt aligha találunk.

Igen ohajtandó, hogy honunk, mely a nélkül is annyira bővelkedik elhanyagolt gyógyforrásokkal és hidegvíz-gyógyintézetekre alkalmas helyekkel, végre a külföldnek e nemü felsőbbségétől is megszabaduljon s mindinkább növekedni lássa e kies vidék híret is, mely mind helyisége, mind forrásainak bősége s tisztasága által a hirneves Gräfenberget legcélszerűbben pótolhatná.

Eddig ez intézet távolabb körökben még kevésbé volt ismeretes, s vendégeit leginkább a szomszéd Szepes, Gömör, Zolyom, Borsod stb. megyékből nyerte. Lassanként azonban távolabb vidékekről is vetődtek ide egyes betegek, kik az egyszerű, természetes életrendbe, a víz és levegő üdítő hatalmába veték bizalmukat.

Szenvedőknek nem lesz érdektelen megjegyeznünk, hogy tudakozó leveleiket „Lumntzer Vilmos orvos urnak Schwarzenberg, u. p. Igló (Szepes)” czim alatt küldhetik ide.

Az orvos ur mindenkinek szivesen oszt kellő utasításokat s tanácsot.

Mellékelt két rajzunk egyike a schwarzenbergi gyógyintézet s környékét, másika egyik látogatottabb forrást, a Priesznitz-forrást mutatja.

*) A keletiek minden czifra esinos jószágot a rózsához hasonlítanak.

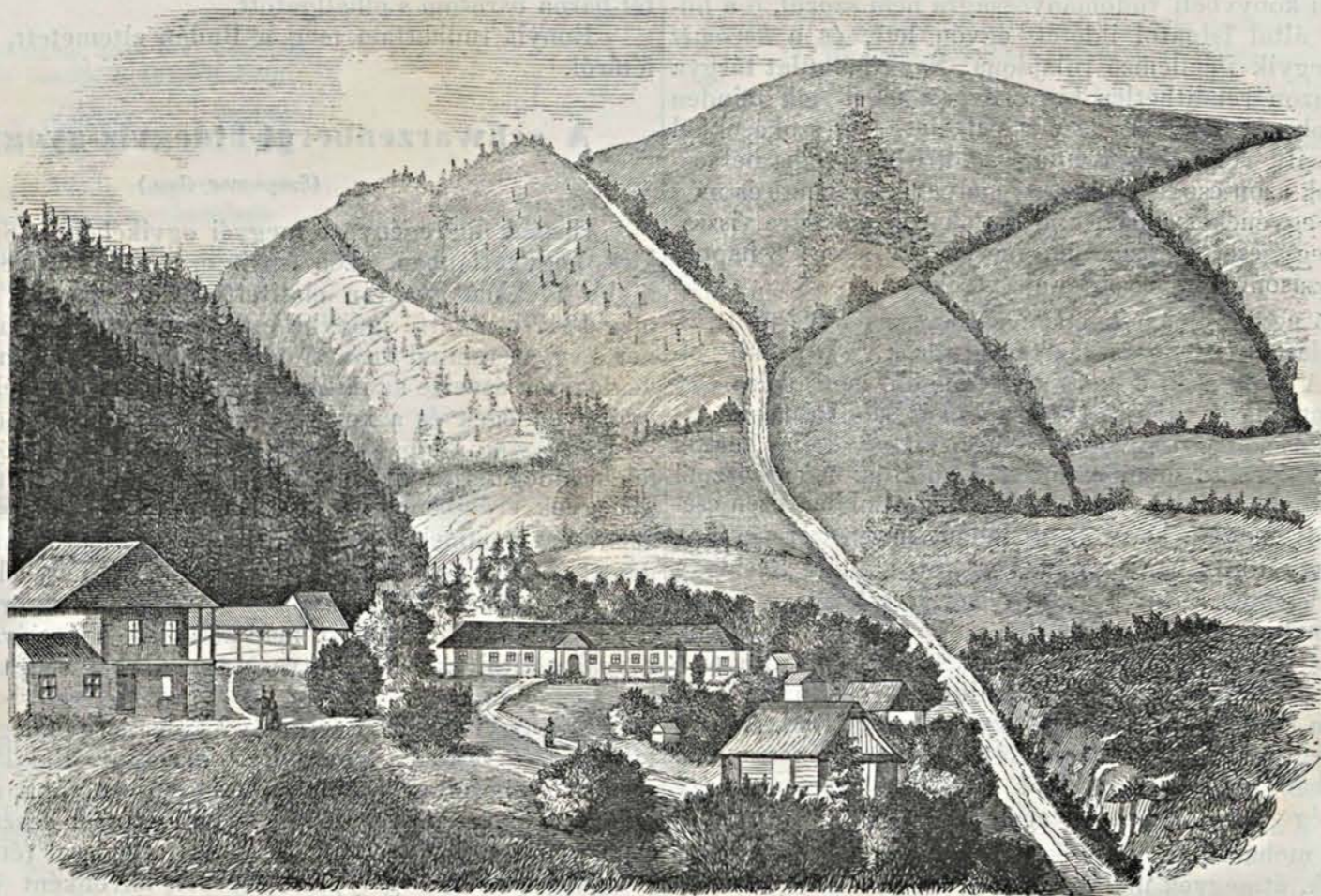
**) Város Keletindianban.

A növények illata.

Egy amerikai természettudós szerint.

Hófehér vankosai közt, édes álomba merülve szendereg a szép leány. Mellette virágok illatoznak, s a mint a földet és mindazt, a mi rajta él, mind sötétebb sötétebb éj borítja, a mely csendet egyszerre valami lágy susogás szakítja félbe, mely a virágoktól jó. Csodálatos, nem-földi lények lebegnek és suhannak a szobában légies alkattal, tündéri öltönyben. Ah, minő tünemény! Imé, a rósa biborkebeléből egy fenséges delnő száll ki; gyönyörű hajfonadékaiban, mint odahintett harmateseppek, ragyogó gyöngyök csillámlanak. A kék *harangvirág* sisakjából bátor büszkén lép elő egy lovag; villogó kard a kezében, sisakbokrétája karmazsinpiros, libegnek a vérvörös tollak. A *liliom* patyolat-kelyhéből szendén fejkli ki egy gyöngéded lányka, habkönnyű, selyemlágy öltönyben, a mely szerelmesen lapul ide tagjaihoz; míg a büszke *tulipánból* egy szerezsen merül fel, zöld turbánja felett aranyfélhold ragyog magasan. A *koronavirág* kapuit egy fényes uralkodónak tárja fel, a ki királyi pálczát tart a kezében; körülötte azonnal fegyvernők seregelenek elő, testőrséget képezendők. A kedves illatu *nárc* is

levelei közül azonban hetyke ficzkó patan elő, vakmerő szenvedély tüzétől ragyog a szemé, ni, ni! oda lép a szenderegő szüzhöz, gyöngéden reáhajol, s ajkait félig nyitott ajkaihoz, közelítvén, egyszerre forró csókokat nyom. Pajtasai ezalatt körülötte seregelenek, s egy panaszos, szomorú dalt kezdenek halkán zengedeztetni

A schwarzenbergi hidegvíz-gyógyintézet Szepesmegyében.

arról, hogy: mily boldogság volt életük, midőn még anyjuk kebelén nyugodtak, a hol a napsugár levelekkel játszadozott, a hol lanyha szellők hűvösíték forró homlokukat, s harmat és eső égi táplálékot nyujta nekik, míg végre, ah! e kegyetlen lányka jött és elszakította őket imádott hazájuktól. Így dalolnak, susognak és tánczolnak a nyoszolya körül egész hajnal hasadtáig, a midőn szétrebbenvén, a derengő fülhomályban végkép eltűnnek. . . . Eltűnnek, de midőn a nap első sugara besüt és megaranyozza a lányka arczaít, nincs többé élet azokban. Hervadt virág ő is már, a ki elfonnyadt testveivel együtt, s ezeknek véglehetével az ő lelke is égbe szállott a hajnali szellő szárnyain.

E rege, melyet az északi népek nagyon kedvelnek, oly szomorú, oly komor! Ugy van, de igazság rejlik benne, mint a legtöbbször regében, a mely a nép ajkán él, s régi korból nemzedékről nemzedékre szállva, a jelenig fenmaradt.

Ez az elrejtett igazság pedig itt az: hogy a mily kedves a virágillat nappal, ép oly veszedelmes *méreg az éjjel!* Mert, például, egyetlen *magnolia-virág*, vagy egyetlen *boroszlán* (Daphne, Kellers) a hálósobában képes lenne a halál végetlen álmába süllyeszteni a gondatlant.

De vajmi kevesen bírnak csak sejtelemmel is arról, hogy mily hatalmas befolyást gyakorol egészségünkre a növények szokott kigőzölgése; alig hinnők, hogy azt, miszerint jól érezzük magunkat, s hangulatunk vidám legyen, a légkör idézi elő, még pedig főleg a *növények által*. Még éretkoruak is néha csak akkor győződnek meg erről, ha a legszembeszökőbb ellentétek állanak előttük. Azért lássunk némely ilyenforma ellentétet!

Földünknek vannak olyan részei, a hol Istenért se terem bár egy árva fűszál se. Ilyenek az *áfrikai puszták* vagy *sivatagok*. Valódi homoktengert képeznek ezek, s kinézésük még szomorubb, még kietlenebbnek tűnik fel azon rögtöni nagy különbség miatt, a mi köztük és az erdős, örökzöld tengerpartok közt létezik. A Csendes tenger partjain, a magas Andes-lánczolatok mentében is terülnek el ily élettelen vidékek. Nem lehet kimondani, mily szomorú a benyomás, a mit e kietlen, sivar puszták az ember kedélyére gyakorolnak. Olyan az, mint a mit a világtenger (Oceán) végetlen szomorú tükreinek látása idéz elő az utasban, a ki legyen bár a legvidámabb, a legjobb kedvű ember, leveretett lesz itt, s valami nyomasztó, kínos szívbéli szorongatás vesz rajta erőt. Maga a levegő is, a mely a forró homok vagy a csendes hullámok felett le-

begs aztán tovaszáll a szélnek szárnyain, még ez is bágyasztólag hatás olómsúlylal nehézkedik testre lélekre egyiránt.

Midőn vihar közelg, s néhány percz múlva már kitörendő, ugy-e, a levegő rekkenő és, valami nyomasztó nyugtalanságot érzünk? No lám! Épen ilyen és pedig folytonosan ilyen ám a levegő az olyan kopár vidé-

keken, a hol a légkör jótékony tevékenységét nem mozdítja elő, s nem tartja fenn a növényélet.

És a mindennapi élet folytán nem érezzük-e még közelebbre e különbséget? De biz igen!

A növények nappal egytől egyig élenyt lehelnek ki nagy bőségben. Ezért esik oly jól, beszíni a nappali levegőt, a mely felfrisít és erősít. A magasabb származású lélek sokáig s derekasan küzdhet ugyan az anyagi világ befolyása ellen; de ezen földi (physical) testhez levén kötve, annak lánczait soha sem vetheti le egészen. Kívén a rövid, tlfeszített erőködések, nincs is olyan éjszakai foglalkozás, a mely erőlyesen és vidáman folya. Ehhez okvetlen szükséges a nap világa és az éltető egészséges levegő. Éjnek idején ha valaki harasztot vagy rengetegen megy keresztül, legyen bármilyen bátor legény, akarata ellenére is elfogult, nyomasztó, aggodalmas érzet vesz rajta erőt. Mi az oka ennek? Az hogy az élő, s szintugy lehelő növények éjjel légenyt bocsátanak ki magukból, még pedig roppant mennyiségben.

Tudva lévő dolog, hogy a növények földünknek valóságos tüdői, a melyek nincsenek (mint az embernél) elrejtve a test belsejében, hanem kívül és szabadon, minden érzékünkkel tapasztalha-

E tekintetben a déli és északi vidékek érdekes és határozottabb ellentéteket mutatnak fel.

A görög mandolafenyő és babérfák nemes alakjai, s az ezek lábánál növő gyönyörű asphodeleák, *) krokus és liliom finom körrajzai, meg az az édes illat, a melyet mindnyájan terjesztenek, kétségkívül nagy befolyással voltak Hellás gyermekeinek fellengős, szép hitregéire. Ellenben a sűrű tölgyerdők, — a melyeknek komor rejtelmes homályában számtalan mérges növény tenyészett, s kúszott fel az ágakra, szét a szakadásokba, buján sarjadozván a morgorva árnyékban, s folytonosan erős, kábító illatot árasztván, — Germania őserdőibe átvitték színezetüket, jellemüket, is a druidák sötét és néha vérszomjas bálványimádására.

De a mezőknek az ő kedves illata szabadon és tisztán (vegyitetlen) száll fel a levegőbe, s a nap sugarai által segítettvén, megszöve vidékére és végtelen bőséggel árad szét. Így jut a mi tudónkba, s midőn azt szabad és teljes huzamokban beleheljük, szívünk egészen megkönynyül, gondolataink a mosolygó ég kék boltozatáig felszállanak, s fentlebegve megkerülük a világot.

Ilyen hatása van, lám, a növények leheletének, a *növények illatának!* —

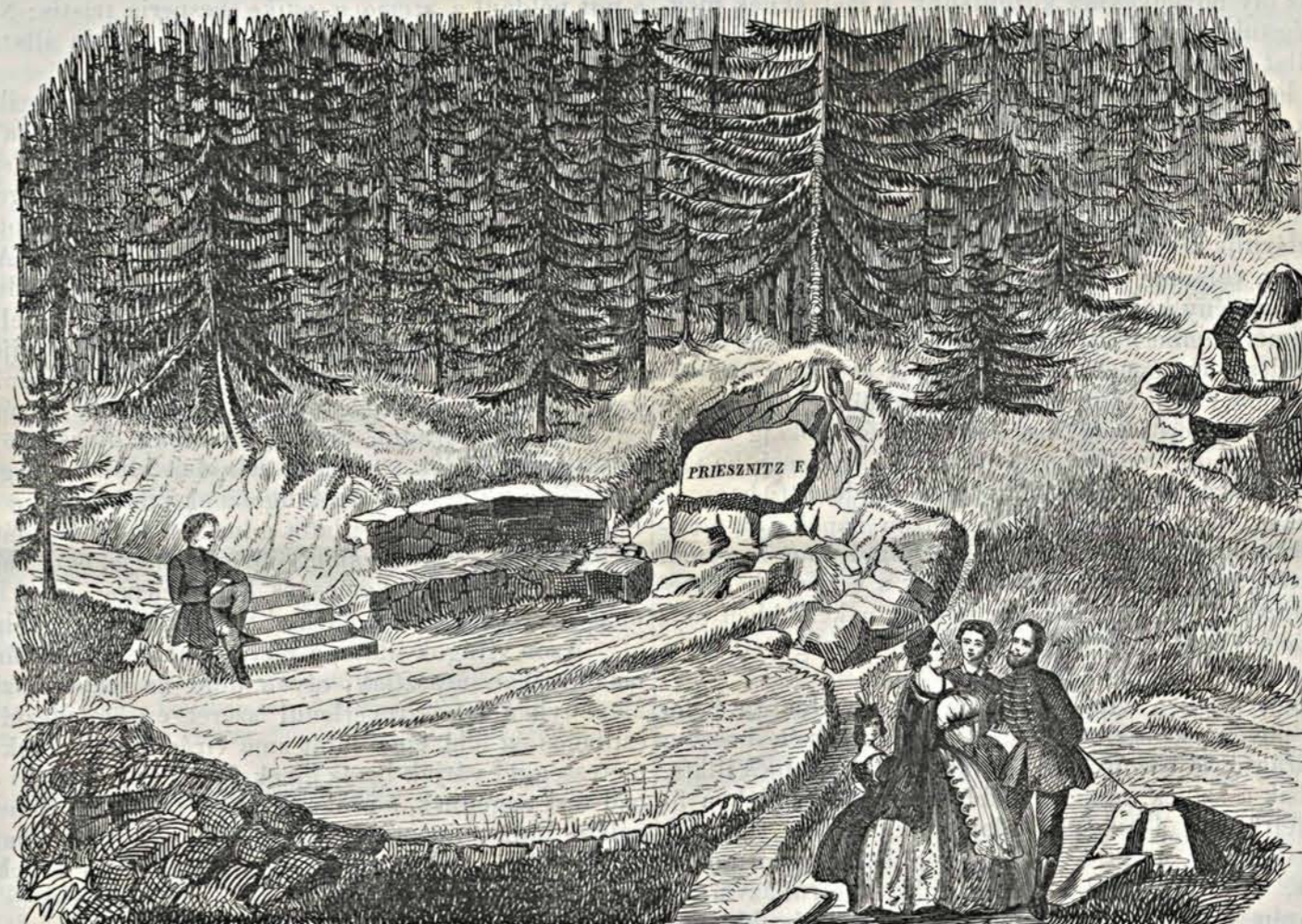
Az ég ura adta, hogy minden egyes növénynek, a legparányibbnak is, meglegyen az ő saját illata. Most a szép virágzat árasztja szét illatát, midőn a *jerikói loncz* (Lonicera caprifolium; virágai fehérek, rózsaszínűek, vagy egészen vörösek; bogyci skarlatszínűek; leginkább a falak s kunyhók befuttatására használják) és a *gala-*

tólag, szakadatlan munkásságban állanak. Földgolyónk, ez a hatalmas test, általuk lehel ki *nappal* a felesleges élenyt, *éjjel* a veszedelmes *légenyt*, a miket sötét belsejében fejt ki. *) És ez így van az esztendő minden részében. Ez az éleny, meg légeny olyan valami, a mit természetes, hogy se meg nem foghatunk, se pedig sulya szerint meg nem mérhetünk, s mégis bizonyos, hogy egész életünket bensőleg, s rejtélyes módon hatja át. Vértünk és idegeink, — a növényvilág változó befolyása által most kábult, mely álomba szenderítve, majd megint teljes és egészséges tevékenységre ébresztve, — mindnyájunknál az anyaföld érverését nyilvánítják. Ki az, a kinek tavasszal nem feszül édes reményektől a keble? Vajjon, midőn a gazdag nyár levegőjét bőven beleheljük, nem érezzük-e mindnyájan annak üdítő, kellemes hatását? Midőn az őszi szél bús fuvalma megindul, ugy-e bizony, valami sajátságos édes fájérettől ragadtatunk meg? S ha lehull a hó, vajjon nem ugy van-e, mintha a télnek kérgétől bezárattott föld kincseivel együtt a mi érzéseink is jéglánczok közé lennének szorítva?

Az év különböző szakában Flóra gyermekei nem mindig ugyanazok, s azon köteléknél fogva, a mely az „élettelen természet“et is szoros benső viszonyba fűzi, a légkör az esztendő változó részeiben szintén más más minőséget nyer, következőleg más befolyást is gyakorol kedélyünkre. Minden évszaknak megvan nemesak az ő sajátos színe (a mint ezt a tavasz, nyár és őszszel földünket borító szőnyeg mutatja), hanem saját, kizárólagos illata is.

Ha éke-sebb szemmel, melegebb szívvel fürkészzük a kisebbszert (de jelentéktelenekeknek csak látszó) természeti okok befolyását is, egyebek közt ugy fogjuk találni, hogy a légkörben észre lehet venni a nagyobb növénytömegek közel- vagy épen jelenlétét. A mezők és erdők a föld kerekességén mindenütt ugyanazt az illatot lehelik ki, s így, csaknem kivétel nélkül, mindenütt ugyanazt a benyomást is teendik kedélyünkre. De egészen másként van ez, ha dús gabonaföldek közt járunk, a melyeknek illatárja tevékenyebb és változóbb, a gabonaföldek közt, a hol a gazdag termés, a nagy áldás látványa gyönyörrel tölti el keblünket, s ugyanakkor a buján tenyésző növényzet tápláló illatát nagy élvel szija be tudónk. Ellenben valami megmagyarázhatlan, rejtélyes, nyomasztó érzet sulyosul kedélyünkre, ha nagy erdőben, már akár a balsamos illatu fenyvesek árnyékában, akár a királyi pálmák magas csarnokaiban járunk. Ennek pedig oka az, hogy a sűrű lombsátor alatt ezer meg ezer növény tüdője nehezen lélezkzik, s a vastag gőzök a sűrű lombok és ágak miatt nem szállhatván fel, lomhán hőmpölyögnek ide s tova a megrekedt levegőben.

*) Éleny = oxygen, Sauerstoff; Légeny = azót, nitrogen, Stickstoff.

Priesnitz-forrás a schwarzenbergi hidegvíz-gyógyintézetben.

gonya pompás színekbe öltöznek; majd meg a legárvább fűszál is gazdagnak mutatkozik illatosság dolgában, s a szerény *parlagi rósa* legkisebb levelkéje is kimeríthetetlen kincsnek a tárháza. Itt ott a „sötétben élő“ gyökérnek is megvan e tulajdonsága és a mint az Énekek Énekében (VII. 13.) megírva áll: még „a mandragorák is illatoznak.“ Horác egy nagy hordó bort adott egy kis szelence nardusért; Judás pedig roppant összegre becsülte azt a finom olajat, a melylyel a Lázár testvére Krisztust megkenté.

Azonban megjegyzendő, hogy az illat a növény legbensőbb lényéhez tartozik. Bimbók, levelek, virágzatok egyiránt nagy és általános törvényeknek engedelmeskednek, de végre is a szemnek csak külső minőségüket mutatják fel. Illatuk, a finom természeti állományok ezen legfinomabbja, a virulás legerőteljesebb idején a növény szívének legmélyéből száll fel, s annak belső életéről az leginkább meggyőzhet. Mindazt, a mit a növény a föld, levegő és vízben, ki tudja, mily nagyszámu és minő elemekből kiválaszt és titkos kamaráiban feldolgoz — az első nyers anyagot gyöngéd nedvvé és

*) Gumós vagy hagymás füvek. Legnagyobb számmal a ténitök alatt. Némelyek mérgesek, mások meg fűszert, gyógy- s tápszertül szolgálnak. A magyar növénytanban „Magzatingyélék“ nevezet alatt. Ide tartoznak: a tulipán, koronavirág, jáczint, áloe stb.

Vasárnapi Ujság 24-ik számához 1861.

— **H.-Nánás**, május 30. Az egész magyar hazát gyászba ejtő s megdöbbentő hír kezdett terjedni áldozó-csüdtörtökön városunkban is. Az ég haragos villama újra lesújtotta azt, kit szeretünk, ki tizenegy évi távollét után a sorstól visszaadta minékünk, az édes magyar hazának, férfias erővel lépve a cselekvőség mezejére, mint vezérszínnyal tündökölt.

A város hazafiai érzelmekben gazdag tanácsának intézkedése folytán a torony és kaszinói helyiségekre kitűzték a gyász-lobogók, harangjaink melábus hangjai megszólaltak; jelentvén az iszonyu csapást. E hó 15-én gyász-isteniztetést tartottunk ref. egyházunkban, hova is, e város külső s belső tanácsa összes tagjai, gyászfátolyozott nők s a nép ezreiszettek megjelenni, hogy hála- s tisztelet-adját kiki e nagy honfi iránt is lefizethesse.

Az iskolai éneklő kar által, ez alkalomra készült szomorú ének elzengedése után, egyik rendes új lelkészünk t. Pákozdi Lajos ur lépven a szószékbe, buzgó imában önté ki a nemzet fájdalmát a nagy férfi elhunytá felett s tartott alkalmi beszédét, melyben megemlékezett, mi volt Teleki, mit vesztett benne a haza. Végezven beszédét, az éneklő kar a Hymnuszt énekelte. Azután másik, ugyancsak új papunk t. Katona Endre ur tartott velős és lelkes szónoklatot, végül ugymondván: „az igazságnak győzni, a gonoszságnak pedig bukni kell!“ mely után a „Szózat“ énekeltetett. **Sallai.**

— **Kajdacs**, (Tolna) május 31. — Május hava 26-án nálunk is gyász-isteniztetést tartottunk.

Templomunk, — melynek belseje az egyházi előjárók által, fekete gyászszal igen díszesen volt felékesítve, — megtelt helybeli és vidéki fényes uri renddel, kik a különben meglehető templomban helyet alig találó nagysokaságú nép között, gyászba öltözve, a nagy halottat szívből keseregék. — A gyász-isteniztetést, a Hymnuszal kezdődött, mely után a köztisztelőben álló szeretett papunk t. Csúthy Zsigmond ur, oly lelkes és megható szónoklatot tartott, hogy az elhunyt gróf Teleki Lászlót mindnyájan megsirattuk. A szónoklat végeztével a „Szózat“ énekeltetett el, mit az iskolás gyermekek és a nép nagyobb része is lelkesen énekel. **N. I.**

— **Mező-Berény** (Békés), június 3. Telekink sirjára, **Körös-Tarcsa** és **Mező-Berény** közel szomszéd községeknek összes polgárai június 2-án vitték a hazafui elismerés koszorúját.

Körös-Tarcsán, kilencedfél óraker — délelőtt, vette kezdetét a gyász-szertartás. Mező-Berényben pedig, délután 4 óraker kondultak meg a hívogató harangok, a minden felekezettiek közös óhajítása szerint, a hely. hit. vallású hívek templomába való menetelre; és hullámzott oda a helybeli, és szomszéd helyekből, valláskülönbség nélkül összesereglett, roppant számú gyászoló közönség.

A templomok, mindkét helyen, nagy gonddal és csinnal valának gyász-leplezve.

Amott orgona kíséretében, az összes nép által elzengett köz-, és Fábrián Gábor iskolatánító, meghatón gyönyörű alkalmi magánéneklése után, t. Oláh József segédlelkész, Mózes V. K. XXXIV. R. 5 és 8-ik verseinek alapigéül lett felvétele mellett, tartott alkalmi nyomos gyászbeszédét.

Utóbbi helyen, a helybeli tót és német ajku egyházak lelkészei, és presbyteriumaik, a községi előjáróság, az együtt véve körülbelül másfél százat számláló kaszino-egylet és népkör, ez utóbbi gyászlobogókkal, a csabai derék kaszino-társulat képviselői, és a czeréhek, testületileg lett bevonulása után, a mind négyrendbeli egyházak jeles tanítói karából alakult dalárdának, s az összes nép ihlet-teljes éneklése előre járultával, nt. Juri Dániel rendes lelkész, lépett fel a szószékre.

Mind két helyen, buzgó ima emelkedett a lelkészek, és hívek ajkairól az egék urához, a kiszenvedetnek örök nyugalmáért, és a hon átyáinak, a hazánk boldogságára törekvő nagy munkájuk sikeres meg oldatásáért.

Nyugodjál békevel, hazánk vértanuja,
Élted, és halálod e honnak áldás.
Mindened, a mid volt, mulót s halhatatlant,
Szíved, lelked annak oltárára hozd. —
Tudván, hogy él még a magyarok Istene,
A mit a hazaért tettél, e munkához:
Áldásért, s e honért kéni, eszedni,
Felszállt lelked, a nagy Isten számolyához. —
Majd unokáink is, egykor zarándokként,
Mennek síródhöz, e honak hazájából,
Egy-egy marok földet, hozni magukkal el,
Hűteteidnek oltalmáért porábol.
S azt, mint a valódi honszeretetet magvát,
Családsarjadéknak szívbe ültetik,
Kegyedet hagyomány-könyv kristály vizével,
Ép gyümölcsöt hajtó fává öntözgetik.
Nyugodj nagy halottunk örök zöld babérod,
Hírnevéd, nem hervad el soha sírodon,
A szívnek virága: örök emlékezet
Hála koszorúja, diszland oszloponon. —

Bonyhai Benjámín.

— **Miskolc**, jun. 5. Mult hó 22-kén határozta el a megyebizottmányi közgyűlés, a haza nagy halottja: gr. Teleki Lászlóért, folyó hó 4-kén gyász-ünnepélyt ülni, helyiségeül a csinos ref. újtemplom nevezetvén meg. Az ünnepély, melynek lefolyása alatt a boltok zárva s az egész város csendes vala, 8¹/₂ óraker kezdődött. A helybeli ref. gimnásium, vezetőjének valóban besületére való, jeles énekkara gyönyörű gyászenéke után tód Misley Károly, lelkész ur rövid, érzékeny, megható imája, mint márványlépcsőzet a nagyszerű palotájhoz, vezetett, azon fényes emlékbeszédhez, melyet: Orbán József, gym. tanár ur tartott. Beszéd végeztével gyászdal s utána a Szózat az egész nép által, főállva, énekeltetett. **Sz. L.**

— **Tápió-Szt.-Márton**, máj. 28. — Tegnap esteli 8 óraker és ma dél-előtti 11 óra felé a harangok zugása jelenté a helybeli evang. templomban tartandó Teleki-gyászünnepélyt.

Ma d. e. 11 óraker menénk tehát a nevezett templomba, melynek oltára feketébe húzva, szószéke Teleki felkoszorozott arcképével vala díszítve.

A Szózat négyhangu karéneke első versei után rövid nemzeti oltári ima mondatott el, mit követte a Szózat folytatása.

Erre szószékre lépett t. Láng Adolf, helybeli ev. lelkész ur, és Jeremiás Siralmai V, 1—3. 15—17. és 21 versei felett monda gyászbeszédét, felszólítván a jelenlevőket: „**Mondjunk nemzeti imát Teleki László felett!**“ Olyat, mely 1) a haza besületére emlékeztessen, 2) a honfiterének elismerésére indítson, 3) a haza egy — igaz reményének kifejezése legyen. Ily tartalmu imára felszólítás után, el is mondá azt jeles áhitattal.

Jelen volt a környékbeli 10 helység értelmisége valláskülönbség nélkül.

Teleki emléke ezuttal jótékonyssággal is lón egybekötte, adakozván a gyászszereg szegény evang. egyházak és iskolák javára 16 frt 22 krt. Végül a Hymnus zengése közt oszlánk szét.

Sáry Lajos.

— **Vadon** a ref. egyházban jun. 2-án tartották a gyásziesteniztetést. A templom belseje, több lelkes polgárno hozzájárulása mellett, gyászleplekkel volt bevonva. A gyászbeszédet helybeli lelkész t. Göböl György tartotta János ev. 12 r. 26 v. szerint: „A ki nekem szolgál, engem kövessen, és a hol én leandek, ott leszen az én szolgám is, és a ki énnekem szolgál, megtiszteli azt az Atya.“ A nagyszámmal összegyűlt nép könyvekkel tolmácsolá igaz fájdalmát. A beszéd előtt és után 8 helybeli polgárból álló kar énekelte egy az iskolatánító által ez alkalomra készített éneket.

— **Kolozsvár**, június 4. Nagy halottunk gr. Teleki Lászlóért folyó hó 2-án nagy gyászünnepély tartott a ref. egyházban. Már reggel 8 óraker nagy néptömeg hullámzott a templom utcájában. Kevés idő alatt a tágas templom annyira zsúfolásig megtelt, hogy igen sokan — különösen nők — kénytelenek voltak a kiállhatatlan hőség miatt kimenni. — 10 óraker megkezdődött az ünnepély. T. Vadas József esperes ur imája után t. Nagy Péter lelkész s tanár ur tartott igen szép, lélekelmő emlékbeszédet a nagy halott fölött. A gyönyörű beszéd magasztalására sem elég tér, sem elég tehetségem nincs.

A többek közt beszédét így végzé: „Értsünk egyet, fogjunk testvéri, baráti kezét, mert csak így, közösen működve érhetjük el a célt, a szabadságot, melyre törekedni minden embernek, minden népnek nemcsak szabad, de kötelessége. Ennek elérhetésére, szabadság! egyenlőség! testvériség! jel-szavunkat fordítsuk meg így: testvériség, egyenlőség s aztán így — szabadság!“ — Az ünnepélyt az énekkar zárta be a Hymnus s Szózat erőteljes éneléklésével, mit a nagyszámu, nagyobbrészt mély gyászba öltözött közönség fellálva hallgatott. **Gy. J. . . s.**

+ (A pesti izraelita magyarító-egylet) f. hó 13-án az egylet helyiségeiben gr. Teleki László emlékére gyászünnepélyt rendezett.

+ (Gr. Teleki Lászlóért) Lengyelország **Kaliach** városában is tartottak gyásziesteniztetést.

+ (Bukarestben is) tartottak az ottani magyarok m. hó 30-án gyász-isteniztetést gr. Teleki emlékére, mely a Szózat éneléklésével fejeztetett be. Mint onnan írják, a hallgatóság közt feltűnően sok huszártest volt jelen.

Kimutatása

a Petőfi-szoborra alólirottól begyűlt összegeknek.

IV. Közlés: **Várkonyi** Paulina urhölgy gyűjtő-ívén 94 ft. — **Főtiszt Gulyás** Elek esztergomi áldozár ur ívén eddigéig 65 ft. — **Wenckheim** Krisztina grófnő ívén 115 ft. — A „Pesti Napló“ szerkesztősége által beküldetett: a) **Dósa** Dániel ur gyűjteménye 41 ft. — **Szászvárosról** az ugyanott e célra rendezett táncszívalom jövedelme, melyhez **Déva** város is hozzájárult 150 ft. — c) **Bettelheim** Vilmos ur az aradi német színház és saját maga részéről 18 ft. — **Szeghy** Miklós ur ívén Pestről 52 ft. — A „Pesti hölgydivatlap“ szerkesztősége által beküldetett: **Polláky-Sulhányi** Ida urhölgy gyűjteménye 23 ft. — **Tompa** Mihály ívén Hamváról 6 ft. és 1 huszas. — **Horváth** József pesti cipész 2 ft. — **Vahot** J. és **Lisznyai** K. az általuk Szegeden felérteszben e célra rendezett költői-dalidó jövedelméből beküldtek 40 fto. **Zenta** városa a község pénztárából 100 fto. — **Összesen** 706 ft. és 1 huszas. Elhez adván az előbbi 3 közlés összegét 5521 ft. 25 krt, alólirottól eddig begyűlt: **6227** ft. 25 kr. o. ért. és 5 arany, 1 tallér, 3 darab fto, 7 huszas és 1 tizes.

Mely alkalommal, midőn a t. gyűjtőket s az e célra egyéb módon befolyt összegek kezelőit a náluk levő pénzek hozzáim melőbbi beküldésére újra tisztelettel kérném; egyszersmind bátorodom **Zenta** városa lelkes tanácsának eljárását a többi hazai városok nemes előjáróságának és közönségének követésül ajánlani, annál is inkább, mivel az eddig begyűlt összeg megkorántsem elégséges arra, hogy a fővárosunk egyik legdíszesebb terén felállítandó ezen országos emlék méltó legyen a költő által annyiszor lelkészdre ragadt nemzet nevéhez! — Egyébként pedig, mint indítványozó, kit az eddig felkért 21 tagu t. bizottmány az ügy ideiglenes kezelésével megbízott, kötelességemnek érzem e tárgyban, mielőtt Magyarországi képviselőháza első legfontosabb teendőin túl lesza, a t. közönséget és bizottmányi tagokat nyilvános közgyűlésre meghívni. Kelt Pesten, 1861. június 10-én. — **Reményi Ede** s. k., régi pósta-utca 2. sz.

Irodalom és művészet.

+ A **Girókuti** szerkesztése alatt megjelenő „**Falusi Gazda**“ jövő hó elejétől kezdve a „**Vas. Ujság**“ nagysága alakjában jelenik meg, anélkül, hogy az ár fölemeltetnék. Különös kedvezményül az első szám mellett gr. Teleki László arcképe fog megjelenni. Ezt a lap iránt folytonosan növekedő részvét teszi lehetségessé. A szerkesztő mindent elkövet, hogy a lap beltartalmát érdekesbő tegye. Ára negydekre 1 ft, félére 2 ft.

+ (A „**Hirmondó**“) című, minden kéthétben megjelenő néplap, július elejétől kezdve mint politikai hetilap fog megjelenni, **Gyárfás Ferencz** szerkesztése mellett.

+ (Thaly Kálmán „**A szabadság hajnala**“) című költeményfüzérének a cs. rendőrség végzése nyomán, a helytartótanács most már véglegesen lefoglalta, még pedig oly költeményekért, melyek a lapokban már közölve voltak. A lefoglalás azzal indokoltatik, hogy e költemények, melyek egyenkint ártatlanok, összeszedve izgató hatást gyakorolnak.

+ (Párisban „**Ladislav Teleki**“) című röpirat jelent meg közelebb. Szerzője **Chassin**.

+ **Ráth Mór**nál ily című kis könyv jelent meg: „**Erkölc-nemesítő beszélyek**.“ **Glaczk Jakab** után szabadon fordította **Stankó-Csapliczky Lilla**, nőnövelde-tulajdonosnő. A keményen bekötött könyvet két színezett kép díszíti. Gyermeknek számára kedves olvasmány.

+ (Uj élezeslap.) Balaton-Füreden az idei furdói évszak alatt — június 15-től sept. 30-ig — „Balaton-füredi napló“ című új élezes szépirodalmi napilap fog megjelenni. Szerkesztő, **Tihanyi viszhang**. (Kilégény ő?) Előfizetési ára 10 ft, mely a balaton-füredi postahivatalhoz küldendő.

+ (Zombori **Gedő** „**Uti rajzok**“) című kétkötetes munkájára, melynek első kötete az előfizetőknek a jövő hóban szétküldetik, — folyvást előfizethetni Pesten **Lauffer** és **Stolpnál**, **Kolozsvárott** **Stein János**nál. A két kötet ára két forint.

+ **Morzányi Sándor** mint szerkesztő s **Engel** és **Mandello** mint kiadók „1862-ik évi Honvéd-naptár“ hirdetnek előfizetést. Előfizetési ár 80 kr, mely július közepeig a kiadókhöz küldendő be.

+ (**Balkányi Lajos**) ily című „költői műre“ hirdet előfizetést: „**Lajos pohara**“, anakreoni danák 3 pohárban. Előfizetési ára 1 ft, mely szerzőhöz Debreczenbe küldendő. A „pohár“ (nem tudjuk, mivel lesz tele?) f. hó végére jelenik meg.

+ (**Kövives Imre Selmezbányán**) előfizetést nyit „népies költeményeire“ 80 ujkrjával, mely összeg szerzőhöz június közepéig volt beküldendő. Jó lett volna szerző életjáratát is hozzácsatolni az előfizetési felhíváshoz, hogy tudhatnók, vajh ki ő?

+ (**Horschetzky Károly**) a „P.-O. Ztg.“ szerkesztőségéről lemond. + A „**Pozor**“ című horvát független politikai lap szerkesztőségét e lap eddigi főmunkatársa **Perkovac János** veszi át.

+ (**Eredménytelen pályázat**.) A m. k. egyetlen irodája jelenti, hogy a néhai **Schwartner Márton**-féle alapból jutalmazandó, s a jogi kar által 1860. tanévre kitűzött pályakérdés megfejtésül f. é. jun. 1-ig mint véghatáridőig beérkezett egyetlen egy pályamű jutalmazásra érdemesnek nem találtatván, az a m. k. egyetlen irattárába letetett.

+ **Rózsavölgyinél** ily című zenemű jelent meg: „**Fájdalmi hangok** Teleki László gyászos kimúltának emlékére.“ **Zongorára** szerzé **Kovalesik A.** Ára 60 kr.

+ **Müller Gyula** „A nemzet vértanú“ című arcképsarnokra hirdet előfizetést. Ezen arcképsarnok 24 vértanu arcképeit hozza, és külön füzetben életrajzuk is fog adadni. Az arcképsarnok előfizetési ára 4 ft, életirással 4 ft 50 kr, mely július közepéig a fönnevezett könyvkereskedőkhöz küldendő. Az arcképsarnok szeptember hóban fog szétküldetni.

+ (**Stéger Ferencz**), bécsi vendégszereplésének bevégezése után, hirszerint minket is meglátogat.

+ (A **Budán építendő színházra**) az adakozások, mint halljuk, szépen folynak. Csupán a budai városnál mintegy 8000 ft iratott már alá. A budai részén a lénczid és az alagut portálja közti magtárépület fogna Thalia templomává átalakítani. — Méltánnyal említtük meg egyuttal, hogy a budapesti német színházak igazgatója **Alsdorf Károly** a budai képviselők előtt azt nyilvánította, hogy ő Molnár magyar színtársulata számára a budavárosi színházat hetenkint négyszer, a budai nyári színházat pedig háromszor már ez idényre kész, díj nélkül átengedni, jövőre pedig ugy intézkedett, hogy január, február és március hónapokra a budavárosi színházat, szintén díj nélkül, egészen is kész, használatul átengedni. Mindenesetre önzéstelen ajánlat, de jobb az efféle törvényesen, szerződésileg megállapítani.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

+ (A **katonai pályára készülő magyar ifjak**) akadémiai tanrendszere szerint a szükséges tudományokból oktatást nyerhetnek **Höger József**, volt es. k. kapitány és akadémiai tanárnál (Lakása: képiro-utca 3. sz. a.)

+ (A **p. magyar kereskedelmi bank**) f. hó 10-én közgyűlést tartott, mely alkalommal az osztalék 1860. dec. 1-től 1861. máj. 31-ig 33 ft. 90 krtban állapított meg. S miután az első félévben 13¹/₂ ft. lón osztalékul kifizetve, e szerint a keresk. bank részvényei a mult évben 47 ft. 2¹/₂ krt jövedelmek-

tek. A végbement választások eredménye következő: elnök: **Jalics Ferencz**; helyetteselnök: **Kochmeister Frigyes**; igazgatók: **Weisz Bernát**, **Rózsa Lajos**, **Kern Jakab**, **Spitzer Gerzon**, **Liedemann Frigyes**, **Berger Ignác**, **Halbauer János**, **Burgmann Károly**, **Oszvald Antal**, **Aebly Adolf** és **Hirschler Arszlán**.

+ (A **pesti hengeralmotársaság nagy gyűlésében**) felolvasott évi jelentés szerint a legutóbbi évben örlött buzamennyiség 246,668 mérőt tett s így 6600 mérővel többet, mint az előtte való évben. A tiszta nyereség 108,000 ft, melyből az elsődleti részvényekre az évi kamatokkal együtt 145 ft 20 kr esik. — fizetendő 1862. ján. 1-én; a törzsrésztvényekre pedig 365 ft; fizetendő 1861. júl. 1-én.

+ A **békésmegyei gazdasági egylet** által m. hó 13. és 14-én tartott állatkiállításról s azzal összekötött szántás és lóversenyről következőket írják: Az idei kiállítás számára és jelességre a mult évit jóval meghaladta. Kiállítottak a) juhokat tizenhatan; b) szarvasmarhát huszonheten; szép és jeles tenyészbikák nagy számmal voltak képviselve; c) sertést tizenketten; d) lovat, bár a programmban lókiállítás nem volt hirdetve, mégis tizenötön hoztak. — Az állatkiállításon kívül május 14-én reggel szántásverseny és délután lóverseny rendeztetett. A szántásversenyre csak hat eke állt ki, három ököre, három pedig lófogattal. A legkitünőbb szántást tette gr. **Apponyi György** Szedmohradzsky nevi bérese. Az ekék közül 4 Vidacs-s 2 Howard-féle volt. — A lóversenyenél hat futás volt, az első 6, a 2-ik 4 arany díjra; a 3-ik 3, a 4-ik 2 arany, az 5-ik 20 ft díjra, és a 6-ik futás, melyben a megyei pandurok futtattak ugy, hogy az egyesektől begyűlt 32 ft között, fogyasztó arányban kiosztottak. — A kiállítás és versenyeknél kiosztott összes jutalmak: 13 ezüst-, 13 bronzérem; 14 dicsérő-oklevél, 27 arany és 196 ft; ebből egyesek ajándéka 5 arany és 77 ft.

Egyház és iskola.

+ (**Győr város részéről küldöttség**) érkezett a fővárosba herceg-prímás ő emmentiaijához, hogy a győri jogakademia visszaállítását sürgessze.

+ (**Szász Károly**) a pesti protestáns hittani intézethez tanári székre hivatott meg, s mint halljuk, e meghívást elfogadta.

Közintézetek, egyletek.

+ Azon hazafiak, kik a **nógrádmegyei honvédség-egylet bizottmánytól** gyűjtőívекkel kerestettek meg, fölkértek, hogy sziveskedjenek a begyűlt összeget a gyűjtőívекkel f. évi aug. 20-ig a bizottmányi pénztármokához **Faiszt József**hez B.-Gyarmatra beküldeni. Egyszersmind fölkértek mind-azok, kik a nógrádmegyei honvédség-egylet bizottmánytól magukat érintkezésbe akarják tenni, hogy leveleiket **Paczolay Narczisz** tiszteletbeli elnök-höz B.-Gyarmatra címezzék.

Balesetek, elemi csapások.

— (**Pusztító jégverés**.) Barsmegyéből Aranyos-Marótról június 5-ről írják: Nem hallgathatom el azon iszonyatos elemi csapást, mely f. év jun. 1-én esteli órákban megyénk magyarbó vidékét egy pillanat alatt a nyomoruság kétségbejött örvénye felé hajtott. Uj intés ez arra nézve, hogy a biztosítás eszméjét pártoljuk. — Igaz, hogy napviszokégeinken felül majd lehetetlen a boldogemlékeztető 12 évi kormányrendszer által kizsákmányolt erszénynek a tűz s jégbiztosítás díjait viselni. — A megelőző hosszú szárazság után az égen jun. 1-én föltűnedező borulatok megzöldrebbíték a gazda reményét. — A felhők aggasztó alakulása után reményeink rémületté váltak. Egyszerre dörgés, s rémletes villámlás között megeredtek az ég csatornái, s a jég, tojásnagyságban szakadt le földünkre, összezúzván növényt, s kűnn talált állatot, megsemmisítvén a gazda évi fáradságának jutalmát. — A verébélyi s lévai járás gabnatermőbb részén vonult át a pusztító elem. Ha kutforrásaim nem csálnak, **Ohaj**, **Besenyő**, **Kis**, **Nagy-Lóth**, **Fajkürth**, **Veckény**, **Cseke**, **Málas**, **Kis**, **Nagy-Salló**, **Szódó**, s valószínűleg még sok más helység határai lettek nagyobb-kisebb mértékben áldozatai az elem féktelen dühének. Többször is megkeresték már megyénket jégeső veszélyek, de ily nagy kiterjedésűről eddig nem hallottunk. A jégvert tér oly nagy, hogy ha egy társaságnál lett volna biztosítva, kárterítésé még azt is megingatta volna tőkealapjában. **Biztosítva alig volt valami**. — **Huszár Gy.**

— (**Jég- és tüzvész**.) Hontból írják jun. 4-ről: Ég és föld ellenünk lenni látszanak, e hó elsején az Ipoly völgyét egy részben oly erős jégeső verte meg, miszerint több határbán jelentékeny károkról beszélnek, — azonkívül általános a panasz a szárazság ellen, s így ha rövid idő alatt jó esőnk nem lesz, a tavaszi vetemények és kapaönvényekhez kevés reményesgünk marad. — Ezenkívül rövid idő alatt **Terény** és **Felső-Túr** helységeken sok szegény embernek vagyona tűz martalékkává lón, miért is nem lehet elegendőképen az „első magyar biztosító-társulat“-ot ajánlani, az ily balesetek ellen, a vagyon biztosítására. — Tehát nemcsak cseh katonák, steuerrispectorok, financzok, hanem jégeső és tűz is együtt járnak, — mily mindenféle neme a pusztításnak! — **L. K.**

+ (**Makón és vidékén**) e hó 2-án borzasztó jégzápor volt, mely nemcsak a gazdák reményeit semmisíté meg, hanem több gyermeket és egy póstalegényt is agyonvert.

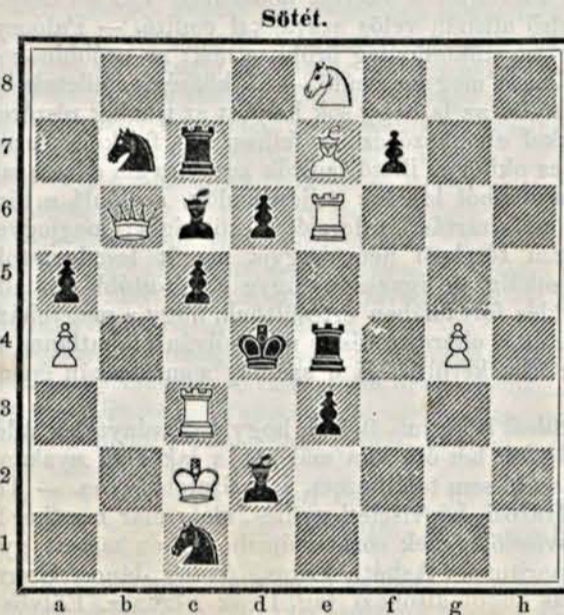
+ (Blondin), a híres amerikai kötéláncos jelenleg Londonban van, s a kristálypalotában hajmeresztő ugrázdásait mulattatja, illetőleg rémíteti a közönséget. Talán csak nem falábakon jött át Blondin mester a tengeren?

+ (A kalocsai hölgyek) Csengery Imréné az alsóházban a magyar hölgyekről tett nyilatkozataért, számos névaláírással ellátott megasztelő iratot intéztek a nevezett képviselőhöz.

— (Adakozások.) A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez mult héten beküldetett:

SAKKJÁTÉK.

77-ik sz. feladvány. — Engel Imrétől (Pesten).

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 72-ik sz. feladvány megfejtése.

(Wilmers Rudoltól.)

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1) B e 7 - e 3	K d 5 - d 4 A)	1)	K d 5 - d 6:
2) V b 8 - b 3	e 4 - b 3:	2) B e 3 - e 5	e 6 - e 5
3) F d 3 - a 6	K d 4 - e 3:	3) F d 3 - e 4	tetszés szerint.
4) F d 6 - e 5 ±		4) V b 8 - f 8 ±	

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Lessen: báró Meszéna István. — Pesten: Cselkó György. — B.-Ujvárosban: Kovács Lajos. — Parabutyban: Róthfeld József. — Kis-Kürtösön: Csemiczky Károly. — Bécsben: Gold Samu. — Léván: Elmann Ferencz. — Balaton-Bogláron: Bárány Herminia.

Rövid értesítések. B.-B.: B. H. A kis eltérést nem vettük tekintetbe. — Parabuty R. J. A jó szándék nálunk nem hiányzott. Az új feladványt köszönettel vettük.

Színházi napló.

Péntek, jun. 7. „Annyal és Daemon.“ Vigjáték 3 felv. Ezt követte: „Eljegyzés lámpafénynél.“ Operette 1 felv. *Offenbach*-tól. A czímzerep Prielle Kornélia bravourszerepe, melyben művészi tehetségének kitűnő jeleit adja. Mint angyal jelesbb-e ő, vagy mint daemon, valóban nehéz volna elhatározni. Sok kihívás és tapsban részesült. A vigjáték után „Eljegyzés a lámpafénynél“ következett, mely a színházi közönségnek még folyvást kedvenc kis operettje. Előadása igen jó volt. A kifogyhatlan kedélyű Szerdahely megint egy pár korszerű rögtönzéssel állt elő, a lóversenyről mondván ékes kadentiákat.

Szombat, jun. 8. „Don Juan, vagy: a kőszobor-vendég.“ Opera 2 telv. Irta *Mozart*. Örömmel jegyezzük meg, hogy e nehéz opera, bár nagy ritkán kerül színpadra, ezúttal igen kielégítőleg adatott elő.

Vasárnap, jun. 9. „A csikós.“ Eredeti népszimű 3 szakaszban. Irta *Szigligeti*. Az előadás valamint ma, úgy a lóverseny két másik napján, esti 7 $\frac{1}{2}$ órakor vette kezdetét. Vajon nem volna-e jó, nyáron át mindig ilyenkor kezdeni? — Némethy György és a népszimű-énekesnői szerepekre szerződött Bognár Vilma ma igen jókedvűen mondták el szép népdalaikat.

Hétfő, jun. 10. „A toll hatalma!“ Vigjáték, *Schellingertől*. „Egy nő kinek elvei vannak.“ Vigjáték, *Dobsa Lajostól*. A mai előadásnak, mely pedig elég jól ment, nagyon kis közönsége volt, valószínűleg a folyvást szakadó zápor miatt.

Kedd, jun. 11. „Bánk bán.“ Eredeti opera 3 felv. *Erkel Ferencztől*.

Szerda, jun. 12. „Eszei gróf.“ Szomorujáték 5 felv.

Csütörtök, jun. 13. „Eszak csillaga.“ Opera 3 felv. *Meyerbeertől*.

Farkas Ignác elméleti számára: V.-Hidvégről többen Samay István által 6 ft. (E célra eddig beküldetett összesen 253 ft 82 kr.)

A v.-hidvégi adakozók: Jäger István 50 kr, Sticz Mihály 50 kr, Szakály János ifj. 50 kr, Koller András 20 kr, Gerencsér János 1 ft, Redl József 10 kr, Pongrácz József magyar huszár 20 kr, Szentgyörgyi Péter 1 ft, Krassóf Kajetán 1 ft, Samay István gyűjtő 1 ft. Összesen 6 ft.

Gróf Széchenyi emléksobrára: Margittáról (Bihar) többen Horváth József által 24 ft; — mely összeghez Margitta község 10 ft, Kallós Mór 1 ft, a kalapos-czéh 3 ft 80 kr, a csizmadia-czéh 5 ft, a fazekas-czéh 3 ft, Horvát József, 1 ftal járult. (E célra eddig beküldetett összesen: 1536 ft 90 kr.)

Szerkesztői mondanivaló.

5667. Alsó-Szuha. M. J. Minap kifeleedtünk egy pontot. Deák Ferencz beszédét illetőleg, melyet a V. U.-ban ígértünk közölni, egy kis felvilágosítással tartozunk. Társalapunk, a P. U., melyben a politikát illető tárgyakat adjuk, mindig szerdán jelenik meg. Az első megállapodás szerint Deák F. csütörtökön akarta elmondani indítványát, — olvasóinknak tehát egy egész hétig kellett volna várni e remek beszédre. Azért ígértük akkor (szerdán), hogy kivételképen ezúttal a V. U. mellett fogjuk szétküldeni Deák beszédét. Azonban közbejött gr. Teleki szomorú halála, csütörtökről hétfőre lón halaszta az országos tárgy vitatása. Így történt, hogy mellékletet a V. U.-hoz nem adhattunk, hanem adtuk Deák Ferencz beszédét a legközelebbi szerdán, mint rendesen szoktuk, a P. U.-ban — egész terjedelmében. Ezt ön ugyanis bírja. Ismételnünk kell, hogy a két lap egymást egészíti ki, s a mit az egyikben közöltünk, a másikban nem ismételtük. Ezt jó volna azoknak megjegyezni, kik hol az egyik, hol a másik lapunkra fizesnek elő s kívánják, hogy bizonyos tudósítások hol az egyik, hol a másik lapban jelenjenek meg. A szerkesztés úgy hozza magával, hogy az ily megkülönböztetésekre, legjobb akarat mellett sem fordíthatunk elég figyelmet. Legjobb annál fogva, mind a két lapot tartani.

5668. N.-Varad. O. gyógyszerész urnak. A hiteltelített nyugtámsólatot, kivánata szerint, átküldtük Turók János urnak, mint a Széchenyi-Album egyik szerkesztőjének.

5669. N.-Varad. I. S. Igérete szerint elvárjuk az ígért rajzot. A dolog nem sürgős.

5670. Homonna. M. V. Köszönnettel vettük a szép rajzot s derék leírást. Nem akarunk soká késni a közlésre.

5671. Kapucsy György. Egy kis költői emelkedettséggel s nagyobb versirői szabotossággal kellene az ily historiai eseményt megénekelni. Így nagyon emlékeztet a ponyva-irodalom Kádár Ferencz féle siralmas történeteire.

5672. Kolozsvár. Egy öreg székely. Bár ugy volna, a mint ön hiszi; de fájdalom, a szomorú való kizár minden okoskodást.

5673. Dalok dala. Több erő és lélek kellene annak megírásához.

5674. Buda. P. K. Meltányoljuk ön nemes szándékát. A könyv kiadására nézve a pesti kiadók valamelyikével kellene önnek magát érintkezésbe tenni. Nyomdánk román betűkkel főszerelve nincs.

5675. Parabuty. R. J. A kiadóhivatalhoz csupán a V. U.-ra érkezett megrendelés.

HETI NAPTÁR.

Hó-és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	☉ Nap-kelet nyug.	☾ Nap-kelet nyug.	Tham.	Hold-kelet nyug.
Május		Junius (ó)	6. p.	6. p.	Tham.	6. p.
16 Vasár.	F 4 Ján. Fer.	F 3 Just.	4 4	7 56 8		0 51 * *
17 Hétfő	Adolf ap.	Rainer	5	7 57 9		2 11 0 5
18 Kedd	Marczellán	Marina	6	7 57 10		3 36 0 29
19 Szerda	Gyár. Prot.	Gyár. Prot.	7	7 57 11	Amália	4 55 0 59
20 Csütör.	Silverius p.	Flór.	8	7 58 12		6 13 1 36
21 Péntek	Alajos hitv.	Alajos	9	7 58 13	Anna	7 21 2 24
22 Szomb.	Kriszt. Paul.	Akos. Al	10	7 58 14	40. S.	8 17 3 25

Holdnegyed: ☾ Holdtölte 22-én 3óra 39 perczkor délután.

TARTALOM.

Deák Ferencz (árczép). — Csokonai Vitéz Mihály emlékezete. *Bihari Péter*. — Gül-Baba, a budai török sírboltban eltemetett mohamedán szent. *Vámbery Armin*. — A schwartzenbergi hidegvíz-gyógyintézet (képpel). — A növények illata. *Halmágyi Sándor*. — **Tarhász:** A szántó-magyaródi melegforrás. *Lózerth*. — Teleki-gyászinnepélyek. — Kimutatása a Petőfi-szoborra alólírtotnál begyűlt összegeknek. — Irodalom és művészet. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek. — Balcsetek, elemi csapások. — Közlekedés. — Mi újság? — Sakkjáték. — Színházi napló. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert: (lak. magyar-utca 1. sz.)

Az 1862-diki ORSZÁGOS NAPTÁR

már sajtó alatt van. — Hazafui bizalommal kérjük alkotmányos megyeink t. ez. jegyzőit, városaink tisztviselőit, úgy a t. jószágigazgató urakat, miszerint a tisztí ezimlárt, kik még benem küldték volna, folyó junius hó 30-ig beküldeni sziveskedjenek.

Az „Országos Naptár“-irodójának, Pest, egyetem-utca 4. sz.

25-ik szám.

Nyolczadik évi folyam.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedériben 1 $\frac{1}{2}$ iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félve 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félve 10 ft., évnegyedre 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 3. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

Debreczeni honvéd-síremlék terve.

Megígértük, hogy megismertetjük olvasóinkkal azon emléket, melylyel Debreczen város lelkes közönsége a város határában elesett honvédtiszt sírját az utókor számára megörökíteni szándékozik. — Aon helyzetben vagyunk, hogy ígérletünket most beválthatjuk.

Ismételnünk kell röviden az e sir történetére vonatkozó adatokat. (Lásd bővebben V. U. f. é. 7. sz.) A Debreczenből Hosszupályi felé vezető útról balra, a debreczeni erdőség elején áll egy domboeska, melyről soha sem hiányzik a koszoru, az arra járó utasok tavasztól kezdve késő őszig friss virágokat vagy legálabb zöld galyakat hintnek rája, mert az — egy honvéd sírja. E vitéz hazánkfia, Zarka huszárkapitány volt, ki 1849. aug. 2-án a debreczeni csatában, hol a nagy orosz hadsereg Nagy Sándor csekély csapatával összeütközött, cserkeszektől s kozákoktól üldözötve s lándsáiktól átfurva, itt rogyott össze s hunyt el. Az erdőcsöszök, kik elestet látták, sirt ástak számára s Szabó József debreczeni lakos által hozott koporsóba tevéen tetemeit, itt tették örök nyugalomra az anyaföld kebelébe, a lombos fák árnya alá. —

Az erdei magános sir azóta a nép kegyeletes ápolásának kedvenc tárgyává vált. Sőt mióta a harezmezőn elesett testvéreink iránti kegyelet, a mai mozgalmasabb napokban szabadabban nyilatkozhatik, néhány lelkesebbek maradandóbb emlékről is gondoskodának. Összejöttek, adakoztak; e célra hangversenyeket, műelőadásokat rendeztek, s midőn már kellő összegről rendelkeztek, igénybevették a képzőművészetnek idővel, enyészettel daczó hatalmát. A debreczeni bizottmány felszólítására *Marsalkó János*, pesti szobrász egy tervet készített, melynek elfogadása közel kilátásba van helyezve.

Marsalkó síremlék-tervének másolatát itt közöljük, s bár rajzunk csak tökéletlenül adja vissza az eredeti minta részleteinek szabotosságát, úgy hiszszük, olvasóink e rajz látása után is be fogják ismerni, hogy ez emléktervben gondolat van s egész összealkotásában nagyon oda fog illeni egy erdőszéli honvédsir díszítésére.

Szikladarabokból álló talapzaton nyugszik egy kifáradt, harcban kimerült oroszlán, erőteljes karmaival őrizvén a nemzeti czimert és háromszinű zászlót, legföltettebb kincseit. Sörénye leomlott, szemének fénye kihalt, de a szobrász gyaníttatja, hogy ez oroszlán csak tetszhalálban van, s él és élni fog, bár most merev és mozdulatlan. Az oroszlán alatt, mohhal körülrakott kőtáblán lesz az elhunytat s a csata napját magyarázó felirat. (A szobrász, midőn mintáját készíté, nem tudván a felirat megállapított szavait, ideiglenesen ama latin szavakat választá: „Pro Patria caeso!“ — A hazáért elesettnek —, mi azonban illő magyar felirással fog felcseréltetni.) — E síremlék gipszmintája egy idő óta a debreczeni kaszinó teremében van kiállítva, s mint halljuk, ott kellő méltánylatban részesült. Még csak annyit említünk meg, hogy a mű tervezője, Marsalkó szobrász hazánkfia, legközelebb számos historiai szoborművel gazdagította gróf Nádasdy Lipót pesti palotáját, és számos bibliai tárgyú szobrot készített a kassai régi székesegyház új tervezeti, kiegészítési építéséhez. Az ő régiebb művei közé tartozik többi között a budapesti lánchidat díszítő 4 óriási oroszlán is.

A debreczeni honvédemlék a jó hírben álló sósuti kőből lesz faragva s mintegy 400 mászanyi súlylyal fog birni.

A kiállítási költség körülbelül 1300—1400 forintra van számítva.

DEBRECZENI HONVÉD-SIREMLÉK TERVE.

Hármas párviadal.

(Ó-kori történeli kép.)

Megújítani kívánjuk a feledetlen eseményt, mely mindannyiszor megragadja lelkünket, valahányszor elbeszéltek vagy újra leiratik. — A fiatal római birodalom királyi pálczája, a Quirin dárdája, a Márs kardja, a Tullus Hostilius kezében villog és ragyog, az Ancilia paizsok a Capitolium rejtékében őriztetnek.

Nyolczvan év vonult el derűben és boruban a római állam fölöött; — Krisztus 673 év multán megszületett, midőn a Horatiusok és Curiatiusok *hármas párviadala* megküzdött, dicsőségére a Rómának, fájdalomra az albáni népnek.

